

podniku na náhradu škody nestihá, protože neohlášení, jsouc jen přestupkem pořádkovým, jest sice stíháno pořádkovým trestem, avšak nepůsobí dělníku úraz utrpěvšímu ztrátu nároku a tudíž škodu, an má nárok přes neohlášení úrazu, a ztrácí tento nárok jen tím, že ho sám v jednom pokud se týče ve dvou letech od úrazu neohlásil, jak podle výslovného předpisu § 34 zák. úr. učiniti »musí«, a to právě pod sankcí, že jinak »nároku pozbude«. To vše však platí i v případě, kde zaměstnavatel podnik neohlásil vůbec ani k úrazové pojišťovně, neboť ani to úrazovému nároku dělníkovu proti pojišťovně nevadí, ježto podle § 1 zákona úr. jest pojištěn již tím, že se stane zaměstnancem v úrazovém podniku, a neohlášení podniku má zase jen v zápětí pořádkovou pokutu (§ 52), takže, kdyby žalobcovo zaměstnání bylo bývalo úrazové, byl pojištěn tím samým, i bez ohlášky, a mohl úrazový nárok proti pojišťovně uplatňovati. K tomu jest doložiti, že oznámení, jež podnikatel úrazovně o podniku učiniti jest povinen, má podle § 18 odst. 1 udávati kromě předmětu podniku a způsobu provozu i počet osob v něm zaměstnaných (nežádá se tedy uvádění jmen) a úhrn ročních výdělků rozhodný pro jich pojištění. Jiného oznámení osob není, nýbrž má pak podle § 21 podnikatel v každém příspěvkovém období předložiti úrazovně výpočet o výši pojistného, v němž samozřejmě musí býti uveden počet osob v období tom zaměstnaných, a výkaz o jich mzdách, zvláště podle t. zv. mzdové knihy nebo podle jiných výkazů, v něž pak pojišťovna svými dozorčími orgány podle § 23 odst. (2) a (3) nahlédnouti jest oprávněna, jak o tom mluví i správní judikatura, a v nichž ovšem každý pojištěnec jest zapsán. Věc se má tedy vůbec jinak, než jak si to žaloba představuje, jakoby podnikatel každého dělníka při jeho vstoupení do práce měl zvlášť oznamovati, a tedy byl měl žalovaný oznámiti také jeho, byl-li podnik podnikem úrazovým, za něž jej ovšem žalobce má, ač mylně. Nevyhoví-li podnikatel své oznamovací a výpočetní povinnosti §§ 18 a 21 jest trestný podle § 52 a nepředložení výpočtu nevadí vyměření pojistného (§ 23/4). Tak se však věc má i při pojištění nemocenském, neboť i tu jest dělník pojištěn podle § 1 zákona o nemocenském pojištění již ze zákona, již nastoupením služby nebo práce, i když ho zaměstnavatel vůbec u pojišťovny neohlásil, jak k tomu zde ovšem podle § 31 povinen jest, neboť toto neohlášení má podle § 32 kromě trestu (§ 67) jen v zápětí, že zaměstnavatel musí nahraditi pokladně všecek náklad spojený s podporou neohlášeného dělníka. Nárok na bolestné však žalobce nemá, an netvrdí, že žalovaný jeho úraz zavinil, jak by podle § 1327 obč. zák. býti musilo, měl-li by nárok vzejíti.

Čís. 10224.

Předpis § 89 org. zák. o nezapočítávání dnů poštovní dopravy vztahuje se též na žalobu podle § 89 služ. pragm.

Neurčil-li soud, vrátiv podle § 85 c. ř. s. žalobu k opravě, lhůtu k opětnému podání žaloby, nemůže to býti na újmu straně, jež žalobu znovu podala bez zbytečného odkladu.

Jest odsuzující kárný nález závazným ve smyslu § 268 c. ř. s.?

Ten, kdo zpronevěřil peníze, nemůže si je podržeti, i když byl v době zpronevěry v občasném pomnutí smyslů. Nárok na vrácení peněz se promlčuje ve třiceti letech.

(Rozh. ze dne 10. října 1930, Rv I 1285/29).

Žalobce, finanční úředník, byv obžalován ze zločinu úřední zpronevěry 92. 330 Kč byl rozsudkem porotního soudu ze dne 26. května 1923 právoplatně z obžaloby sprostěn, poněvadž porotci sice k hlavní otázce na zločin zpronevěry přisvědčili 10 hlasy, ale i k dodatkové otázce, zda žalobce čin spáchal ve střídavém pomnutí smyslů v době, kdy toto pomnutí trvalo, přisvědčili 9 hlasy. Finanční erár byl podle § 366 tr. ř. se svými nároky odkázán na pořad práva civilního. Proti žalobci bylo zahájeno kárnou komisí u zemského finančního ředitelství v Praze kárné šetření, na jehož základě byl vydán nález ze dne 27. března 1923, jímž byl žalobce uznán vinným přečinem služebního porušení úřední povinnosti podle § 21 disc. ř. a vyslovena byla ztráta veškerých z úředního poměru plynoucích práv a nároků na pensijní požitky pro něho i pro jeho manželku. Proti tomuto nálezu podal žalobce odvolání k vrchní kárné komisi u ministerstva financí, které však nálezem ze dne 10. března 1924 bylo zamítnuto a kárný nález potvrzen. Nálezem zemského finančního ředitelství v Praze ze dne 8. října 1923 byla žalobci uložena podle § 89 disc. ř. a dekretu dvorní komory ze dne 16. srpna 1841 čís. 555 náhrada 92.330 Kč 50 h. Odvolání proti tomuto nálezu bylo nálezem ministerstva financí ze dne 9. února 1925 zamítnuto, čímž nález o náhradě nabyl právní moci. Tento právoplatný nález byl žalobci doručen dne 7. března 1925, načež žalobce dne 7. dubna 1925 podal u krajského soudu žalobu, která byla dána dne 6. dubna 1925 na poštu. V ní domáhal se, by bylo zjištěno, že nález ministerstva financí v Praze ze dne 9. února 1925 není po právu a pozbavuje se účinnosti. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d mimo jiné z tohoto d ů v o d u : Podle § 89 služ. pragm. lze podati určovací žalobu u soudu jen do třiceti dnů po právní moci administrativního nálezu. Jest to výlučná (propadná) lhůta ve smyslu § 1449 obč. zák. a jest proto míti k ní v každém období sporu zřetel z úřadu. Ustanovení § 89 zákona o organizaci soudů, podle něhož se nezapočítávají do lhůty dni poštovní dopravy, platí jen u procesních lhůt, nikoliv však u řečené propadné lhůty k podání žaloby. Nelze tu započítati poštovní dopravu přípravného spisu, žaloby. Nález o náhradě, jenž jest předmětem žaloby, stal se výnosem ministerstva financí ze dne 9. února 1925 právoplatným a tento výnos byl žalobci doručen dne 7. března 1925. Žaloba došla však k soudu teprve dne 7. dubna 1925, t. j. jedenatřicátého dne, i když byla dána na poštu 6. dubna, tedy třicátého dne. Z toho vysvítá, že žaloba podána byla opožděně a bylo ji zamítnouti již z tohoto důvodu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolacímu soudu nelze přisvědčiti ve formální otázce, že žaloba byla podána opožděně a tudíž vyloučena, byvši ve třiceti dnech (§ 89 služ. pragm.) sice podána na poštu, avšak došedši na soud 31. dne, neboť lhůta § 89 služ. pragm. je sice propadná, je však lhůtou k opravnému prostředku, jímž žaloba popírací podle tohoto § bezesporně je, a tu se podle § 151 druhý odstavec služ. pragm., jež odvolací soud přehlíží, dny poštovní dopravy nečítají, takže stačí, když byl opravný prostředek podán ve lhůtě na poštu. Průpad nenastal ani tím, že prvý soud žalobu vrátil usnesením ze dne 8. dubna 1925 k opravě podle § 85 c. ř. s. (k podpisu advokátem), aniž určil lhůtu k opětovnému podání, jak podle tohoto § učiniti měl, neboť pak nemohlo nastati opoždění v opětovném podání a účinky tohoto opoždění: tím, že soud nešetří předpisu § 85 c. ř. s., nemůže býti ublíženo straně, která podání zadala znovu, bez zbytečného odkladu.

Ve věci samé nemá však dovolatel pravdu. Obsahem sporu jest, že žalobce nechce hraditi peníze, které zpronevěřil. Za důvod uvádí, že v době činu trpěl občasnou nepřičetností, pro kterou byl také porotním soudem z obžaloby pro zločin zpronevěry osvobozen, ana sice porota k otázce na zločin zpronevěry přisvědčila, avšak přisvědčila i k otázce střídavého pomatení smyslů. V úvahu přichází nejprve § 268 c. ř. s., podle něhož jest civilní soudce, jde-li o otázku důkazu a přičitatelnosti trestného činu, vázán rozsudkem trestního soudu jen, je-li rozsudkem odsuzujícím. Je-li rozsudkem osvobozujícím, jako v souzeném případě, civilní soudce vázán není, a neprávem se proto snaží dovolání tuto vázanost doličiti. Důvodem vázanosti jest, by tu nebyly dva odporující si rozsudky, a proto musí civilní soudce na trestním rozsudku stavěti. Pravda ovšem, že k rozporu mezi rozsudky trestním a civilním dochází i tehdy, je-li trestní rozsudek osvobozující, a jest otázkou, proč se tu zákon zachoval jinak a vázanost nevyslovil. Důvod jest zřejmě ten, že, je-li trestní rozsudek odsuzující, nesmí dojiti k rozsudku civilního soudu trestní rozsudek desavujícím, jímž by se vina pachatele popřela, neboť by to činilo dojem nespravedlivého trestního odsouzení a trestní soud by tu stál pod těžkou výtkou justičního omylu. Je-li však trestní rozsudek osvobozující, může mu napotomní civilní rozsudek odporovati, aniž by se trestní soud ocital pod právě uvedenou těžkou výtkou, neboť justiční omyl ve prospěch obžalovaného nepřičítá se trestní spravedlnosti, která z vyšších mravních důvodů ovládána je favore rei, za úhonu. Avšak právě tento favor zase jest důvodem, že, byl-li vynesen přes to trestní rozsudek odsuzující, jest mu důvěřovati spíše, než osvobozujícímu rozsudku civilnímu, pro nějž platí naopak rovnost stran a obviněný nepoživá příznivějšího postavení. Proto musí býti civilní soud na trestní odsuzující rozsudek vázán. Avšak tytéž důvody platí i pro vázanost odsuzujícího kárného nálezu, neboť i tu osvobozující rozsudek civilní vrhal by na kárný soud výtku a úhonu nespravedlivého odsouzení. Poněvadž v souzeném případě jest tu odsuzující kárný nález, šlo by o otázku, zda

předpis § 268 c. ř. s., jenž mluví jen o odsuzujícím rozsudku trestního soudu, lze rozšířit i na nálezy kárné, při čemž by šlo arci o to, zda kárný soud podle svého zařízení a řízení poskytuje tytéž záruky spravedlnosti jako řádný soud trestní. Poněvadž však panující mínění zamítá každý rozšiřující výklad předpisu a omezuje jej na rozsudky trestních soudů v řízení podle trestního řádu ze dne 23. května 1873, čís. 119 ř. zák. (Neumann, Kom. z. ZPO. 3 vyd. str. 1075), což ovšem zákon nepraví, podotýká se jen, že nejvyšší soud v rozhodnutích čís. 140, 2099 sb. n. s. uznal, že i odsuzující rozsudek trestního soudu vojenského (divisního), jenž není vydán v řízení podle cit. trestního řádu, spadá pod předpis § 268 c. ř. s., a že kárný nálezn v rozhodnutí č. 6018 sb. n. s. neuznán závazným, naproti tomu v rozhodnutí č. 6059 sb. n. s., kde šlo o případ, že zřízenec byl pro kárný přečin propuštěn ze služby, uznán závazným a řečeno, že civilní soud může jen zkoumat, zda na přečin ten zákon dopouští trest propuštění, nikoli však, zda obviněný jej spáchal. Odkazuje se také na § 14 synd. zákona, jenž mluví o vyčkání výsledku kárného řízení, má-li mít vliv na rozhodnutí, což jest ve shodě s § 191 c. ř. s., jenž rovněž mluví o vyčkání trestního řízení a zřetelně má na mysli § 268 c. ř. s. Ale otázka závaznosti odsuzujících kárných nálezů nebude tu řešena, ježto toho není nutná potřeba, již proto ne, že pečlivé zkoumání věci vede i civilní soud k témuž výsledku, k němuž dospěl odsuzující kárný nálezn, o čemž hned níže, a nevznikne tedy rozpor. Nicméně nelze nepodotknouti, že záruka spravedlivého rozhodování v kárném řízení podle služební pragmatiky jest snad dostatečná, ano podléhá nyní přezkumu nejvyššího správního soudu, který v souzeném případě žalobcovu stížnost zamítl jako bezdůvodnou. Za závadu bylo by lze jen pokládati, že přeličení není veřejné (§ 124 služ. pragmat.), kdežto přeličení vojenských trestních soudů podle § 256 voj. trest. řádu jest veřejné, než i proti tomu bylo by lze namítnouti, že, třebaže kárné přeličení není veřejné u Nejvyššího správního soudu, jehož přezkumu kárné nálezy nyní podléhají, přeličení jest veřejné (§ 28 zák. o spr. soudě), načež ovšem se může ještě, ale také již jen odvětit, že Nejvyšší správní soud není stolicí zjišťující.

Nižší stolice právě tak jako právoplatný kárný nálezn vyloučily u žalobce jakékoli i jen přechodné pomatení smyslů a uznaly, že se dopustil zpronevěry v úplné přičetnosti, zejména však, že nešlo u něho o stav nepřičetnosti podle § 1306, 1308 obč. zák. Jde tu o skutkovou otázku žalobcova duševního stavu v době zpronevěry, tedy o zjištění, které nepodléhá přezkumu dovolacího soudu (§ 503 c. ř. s.). Pokud dovolání napadá toto zjištění výtkou rozporu se spisy, ježto se nižší stolice opřely o posudek fakulty v trestních spisech, nikoli o posudky jiných lékařů, na něž se žalobce odvolal, nemá pravdu, neboť je tu nejvýše rozpor mezi jednotlivými posudky, nikoli však rozpor soudního rozsudku se spisy, an i fakultní posudek, na němž buduje, je součástí spisů a tudíž procesní látky, kterou bylo podle § 272 c. ř. s. vzít v úvahu. Avšak správně vzato, i kdyby tu byl případ § 1308 (1310) obč. zák., není tím ještě řečeno, že si žalobce může zpronevěřené peníze podržeti a není povinen

k náhradě. Předpis ten stanoví, že šílení, blbí a nedospělí nejsou povinni náhradou, když někoho poškodili, leda v případech a v míře §§ 1309 a 1310 obč. zák. Žalobce, odvolávaje se na to, že podle výroku poroty v čase zpronevěry byl v pomíjejícím pominutí smyslů, má za to, že není povinen nahraditi škodu z toho vzniklou, zpronevěřené peníze. Myslí tedy opravdu, že, když šílený nebo blbý nebo nedospělý odcizí, uloupí nebo zpronevěří někomu peníze nebo jiný majetek, může si peníze nebo majetek ten podržeti? Zajisté nikoli a jistě zbytečno to teprv dokazovati. Ale není zbytí, dovolatel vskutku zastává pro sebe toto stanovisko. Že je nehorázné, dokazuje již to, že poškozený má žalobu vlastnickou (§ 369—378 obč. zák.), která ovšem při penězích, budou-li s jinými smíseny a nedají se individuálně zjistiti, nepovede k cíli (§ 371 obč. zák.). Tím však není řečeno, že vlastník o ně přijde. Také neprospěje možnost vlastnické žaloby věřiteli, jemuž byla ukradena ruční zástava, když vlastník zástavy, nemaje na tom zájmu, vlastnickou žalobu nepodá. Tím však rovněž není řečeno, že věřitel zůstane bez ochrany, byl-li pachatel nepřičetný, a nemůže proto podle § 1308 obč. zák. býti postihován na náhradu žalobou z činu nedovoleného. Římské právo, v němž pod pojem krádeže (*furtum*) spadalo zpronevěření a původně i loupež, a tu i tam podvod, dopadal-li pojem *fraudulosis* kontraktace, dávalo tu, jak Gaius IV, 4 praví, *odio furum*, poškozenému kromě tzv. *actio furti*, která směřovala jen na pokutu, nikoli na náhradu škody, a kromě žaloby vlastnické (*vindikace*), ještě zvláštní velmi přísnou žalobu tzv. *condictio furtiva* (D. XIII, 1 h. t.), která šla (1. c. 8, 1) na vrácení věci a na náhradu škody, a, pak-li pachatel věc již neměl, bez rozdílu, zda jí snad bez své viny pozbyl, na náhradu její ceny, té největší, již v mezechasí měla (*id tempus spectandum, quo res plurimi fuit*), ježto zloděj je vždy v prodlení (*fur semper moram facere videtur*), a náhradu škody. V platném právu není sice této přísné kondice, ale jest v něm obyčejná žaloba z bezdůvodného obohacení, tzv. *kondikce sine causa*, která má průchod všude, kde někdo nabytí cizího majetku bez právního důvodu a nabytí nespadá pod žádný ze čtyř individuálních způsobů kondikce (*indebiti, causa data causa non secuta, ob turpem causam, causa finita*), neboť zloděj zajisté nabytí věci *sine causa*, bez právního důvodu, protože krádež, zpronevěra, loupež nejsou právními důvody nabytí. Poněvadž tu tedy nejde o náhradu škody, nýbrž o vydání obohacení, nemá tu místo § 1308—1310 obč. zák. a žaloba se nepromlčuje podle § 1489 ve třech, nýbrž vždy ve třiceti letech. § 1308—1310 obč. zák. vztahují se tedy na delikty v podstatě *acquilianské*, kde pachatel způsobil škodu bez vlastního obohacení, zničením nebo poškozením cizích věcí hmotných anebo poškozením osob na těle nebo na zdraví, omezením svobody, utržením na cti a pod., nikoli však pokud se pachatel škodou poškozeného obohatil, z jeho majetku něco ve svůj majetek převedl. Užije-li tedy na př. poručník peněz nedospělým poručencem odcizených v poručencově hospodářství, na př. na výplatu čeledi, jest nedospělec obohacen a musí je poškozenému hraditi; pak-li že však poručník jich užije v hospodářství vlastním, jest obohacen on a musí je hraditi on. Na trestní přičitatelnosti činu a tudíž

na subjektivní vině jednajícího tu nezáleží, tato otázka by přišla teprv v úvahu pokud výše restituční povinnosti závisí na bezelstnosti jednajícího (§ 1437 obč. zák.), o což však tu nejde. Žalobce netvrdí, že i v době upotřebením zpronevěřených peněz byl smysly pominutý, nepříčetný, že si nebyl ani nyní ještě spáchaného zpronevěření vědom a nevěděl, že upotřebuje peníze cizí, zpronevěřené, a že toto upotřebením neznamenalo ušetření jeho vlastních peněz a tedy obohacení v této formě, nebo že jich pozbyl bez upotřebením v době, kdy byl nepříčetný. Žalobce staví pravdu a právo na hlavu, tvrdě, že, když složil zpronevěřené peníze k zajištění erárního nároku, jest prý to placením nedluhu podle § 1431 obč. zák., které prý může žádati zpět.

Čís. 10225.

Na nemovitosti v pozemkových knihách zapsané nelze vésti exekuci podle § 90 ex. ř.

Na přidělené nemovitosti, pokud přiděl není konečný, nelze vésti exekuci vůbec, po konečném přidělu však jen podle předpisů přidělového zákona. Nelze najmě vésti exekuci na držební a užívací práva dlužníka k přiděleným nemovitostem.

(Rozh. ze dne 10. října 1930, R II 364/30).

Vymáhající věřitel navrhl povolení exekuce vnuceným zřízením zástavního práva na nemovitostech, jež byly dlužníku v pozemkové reformě přiděleny, dosud však mu knihovně nebyly připsány. Soud první stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Především neměla exekuce býti povolena proto, že z exekučního návrhu a z jeho příloh jest nad pochybnost zřejmo, že jde o pozemky, které sice nejsou dosud zapsány v pozemkové knize, kteréž však jsou vloženy v zemských deskách jako součást velkostatku pojatého do přidělového řízení. Na takové pozemky nelze vésti exekuci podle § 90 ex. ř., nýbrž podle § 88 ex. ř. Žádaný způsob exekuce bylo zamítnouti, an jest podle zákona nepřipustný. Žádaný způsob exekuce jest však nepřipustný i proto, že odporuje předpisům přidělového zákona (§§ 1 až 3, 15, 23, 36 zák. čís. 81/1920 sb. z. a n.). Z exekučního návrhu a z jeho příloh jest patrné, že pozemky, o něž jde, jsou pozemky přidělené dlužníku podle zákona o pozemkové reformě. Podle stálé a neúchylné praxe nejvyššího soudu nelze zabavit nárok na přiděl bez svolení Státního pozemkového úřadu a zákaz zcizení a zatížení takovýchto pozemků se vztahuje i na exekuce zabavením a vnucenou správou požívacího práva. Otázka ta byla řešena nejvyšším soudem již tolikráte, že není zapotřebí, by se jí rekursní soud ještě blíže zabýval, a stačí odkázati aspoň na rozhodnutí otištěná ve sbírce nejvyššího soudu pod čís. 5851, 8254, 8090, 7711, 8116, 7960 a j. Nelze-li vésti exekuci zabavením nároku na odevzdání a na připsání přidělené nemovitosti do